

BESLUT

2009-08-11 Dnr: 511-13932-02

Naturvård
Linda Stöberg

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET SVARTHAVET, ARVIKA KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen Svarthavet som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser fastställs vid en inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Svarthavet bildas med syftet att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna barnaturskog, örtrika bäckdråg, sumpskogar och artrika bergbranter
- bevara de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd, som t.ex. brödtaggsvamp, grynig gelélav och broktigel
- strukturer som till exempel död ved, beskuggade lodytor, källpåverkad mark, gamla träd och aspar ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- göra området tillgängligt för besökare

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet samt den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

BESLUT

2009-08-11

Dnr: 511-13932-02

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser
2. uppsättande av informationstavla
3. anläggande, utmärkning och underhållande av led
4. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
5. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt):

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller ta bort död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar
4. framföra fordon
5. elda annat än på anvisad plats
6. medföra ej kopplad hund

Föreskriften A1 och C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskriften C4 utgör inte hinder för hämtning av fällt vilt enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker. Föreskriften C5 utgör inte hinder för att bedriva jakt med hund.

BESLUT

2009-08-11

Dnr: 511-13932-02

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bl.a. den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Svarthavet
Län	Värmland
Kommun	Arvika
Lägesbeskrivning	Vid Glava glasbruk
Församling/Socken	Glava
Topografisk karta	11CSV
Ekonomisk karta	11C1c
Naturgeografisk region	21a
Kulturgeografisk region	Värmlands och Dalslands dalbygder
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	
Fastigheter	Glava-Fjäll 1:57 samt del av Glava Fjäll 1:44
Areal	88 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET**Ärendets beredning**

Skogsvårdsstyrelsen fick genom muntlig kontakt med Gunnar Flygh, Göteborg, vetskap om ett skogsområde med höga naturvärden mellan Stora Skottjärnet och Igeltjärn, Arvika kommun. Gunnar hade tillsammans med studenter vid Göteborgs universitet besökt området som ett led i 20-poängskursen "Skoglig naturvårdsbiologi". Gunnar hade vid sitt besök funnit ett antal intressanta signalarter. Skogsvårdsstyrelsen besökte området den 13 juni 2002 och fann att

området hade höga naturvärden. Ytterligare besök gjordes i området den 27 juni och den 20 september 2002. Skogsvårdsstyrelsen kontaktade därefter Länsstyrelsen i november 2002. Länsstyrelsen fann att området naturvärden och att området ligger i en trakt som är prioriterad enligt länets skogsstrategi. Länsstyrelsen har engagerat hade höga Svefa AB, Karlstad i arbetet med värdering och förhandling. Markåtkomsten i området har skett både genom köp och genom inträngsersättning.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Stiftelsen Glaskogen ser det som mycket positivt att naturreservatet Svarthavet bildas och att området görs tillgängligt för besökande. Områdets naturvärden stärker värdet på naturupplevelsen i Glaskogens naturreservat. I remissen saknas uppgift om parkeringsplats i anslutning till leden och Stiftelsen bedömer behovet av en sådant som stor.

Ulf T Carlsson har granskat förslaget utifrån häckfågelinventering 1987. Med utgångspunkt av dessa uppgifter tillstyrker Ulf beslut och skötselplan.

Wermlands ornitologiska förening har inget att invända mot beslut eller skötselplan.

Fiskeriverket har granskat förslaget och konstaterar att området till mycket liten del berör vatten och önskar ytterligare information om det finns uppgifter om limniska värden.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Stiftelsen Glaskogen påtalar behovet av parkeringsplats och en sådan ska anläggas i anslutning till leden.

Det saknas ytterligare uppgifter om limniska värden i vattnen i reservaten och därför har inget inrapporterats.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Svarthavet ligger i Arvika kommun, och gränsar i väster till naturreservatet Glaskogen. Området ligger i en sjörik trakt och ligger på landmassan mellan Stora Gla och Glafs fjorden. Naturgeografiskt tillhör området region 21 a, Dalslands kuperade skogslandskap, kuperad sydlig boreal region. Området ligger i utkanten av den geologiska formationen Gillbergaskålen. Berggrunden består till större delen av tonalit och granodiorit men ett stråk av sura vulkaniter berör de sydöstra delarna och i öster finns ett stråk med förgnejsad granit.

Reservatsområdet utgörs av ett småkuperat och grandominerat skogsområde, där flera dalgångar löper fram i nordostlig/sydvästlig sträckning. Däremellan sticker mindre oftast tallbevuxna bergknallar upp. I dalgångarna finns flera sumpskogar, surdrag, bäckar och rika källdrag. Området lägsta del ligger 160 meter över havet och den högsta bergknallen når 220 meter över havet. Reservatet är 88 hektar stort och är till större delen klassat som nyckelbiotop eller som naturvårdsobjekt.

BESLUT

2009-08-11

Dnr: 511-13932-02

Reservatet är mestadels koncentrerat till två långsmala skiften där det inte bedrivits skogsbruk på senare tid. Det finns ställvis gott om död ved, ofta i form av grånågor, men det finns även en del döende träd och torrträd. Många av arterna är knutna till död ved, sluttningar, lodytor, block och överlutande klippor. Flera lodytor är beskuggade och har ett fuktigt mikroklimat. Inom området växer även arter i kanten av skogskärr, i bäckdalar, sumpskogar, översilade partier samt i källkärr, sluttningsskärr och alkärr. I delar av området finns basiska mineraler i berggrunden. I de här områdena finns arter som har speciella krav på sin miljö. Det finns även ett fåtal arter kopplade till aspar och senvuxna granar på hällmarker. I områdets sydöstra hörn finns gnag av raggbock på solbelysta tallågor i kanten av ett hygge. Inom reservatet är 16 rödlistade arter och 58 signalarter funna. En av de rödlistade arterna är den tretåiga hackspetten. Den är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC), liksom fyra andra fågelarter som påträffats i området. Grön sköldmossa är med i art- och habitatdirektivet annex 2 (direktiv 92/43/EEG). Arten är dessutom fridlyst (1 c § Artskyddsförordningen (1998:179) samt NFS 1999:12).

Området gränsar till naturreservatet Glaskogen och det finns ett rikt friluftsliv i området. Genom västra delen av reservatet går en flitigt använd vandringsled som anknyter till Glaskogens naturreservat.

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Genom en reservatsbildning vid Svarthavet bevaras en äldre, grandominerad barrblandskog, med strukturer som död ved, beskuggade lodytor, källpåverkad mark, gamla träd och asp.

Området hyser ett antal signalarter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. Svavelrisk är knuten till äldre granskog på mark med lättvittrat basiskt mineral. En annan kalkbarrskogsindikator är den rödgula trumpetsvampen, som ofta växer på översilad mark. Skogshakmossa kräver hög markfuktighet och växer även den gärna på översilad mark. I samma typ av mark kan man hitta den mörka husmossan, som kräver konstant hög luftfuktighet och skoglig kontinuitet. Brödtaggsvampen tillhör gruppen fjälltaggsvampar, vilka alla är knutna till äldre barrskog med långvarig kontinuitet. Svampen är kalkgynnad och är en art som klassas som starkt hotad enligt rödlistan. Brödtaggsvampen är med i åtgärdsprogrammet för fjälltaggsvampar. Enligt programmet bör skogar med förekomst av arten prioriteras vid skydd av skog, speciellt om det, som vid Svarthavet, finns ovanligt många andra rödlistade arter. Vedtrappmossan växer uteslutande på murken ved och är en indikator på barrnaturskog med höga naturvärden och visar att det finns god tillgång till barrträdslågor. Vecktickan kräver lågor av asp. Den gryniga gelélaven är en art med höga krav på hög och jämn luftfuktighet. Arten växer på barken av gamla grova lövträd. Den grova fjädermossan kan påträffas på kalkrika bergväggar i äldre barrskog och mossan gynnas av kontinuerlig beskuggning och ett stabilt mikroklimat. En annan klippväxande art som kräver hög och jämn luftfuktighet är klippfrullanian.

Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Om en markägare har hög andel nyckelbiotop inom sin fastighet kan även det vara ett skäl till att formellt skydda området. I det här området finns höga värden på beståndsnivå. Reservatet ligger inom en utpekad trakt, vilket ökar sannolikheten att arter fortledes ska finnas kvar i området. I delar av området finns den prioriterade naturtypen kalkbarrskog, en skogstyp som Sverige har ett internationellt ansvar för att skydda. Andelen nyckelbiotoper på fastigheterna är också hög.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Svarthavet är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" samt delmålet om att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010 enligt miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även de riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Skydd av skogen vid Svarthavet är en del i uppfyllandet av åtgärdsprogrammet för bevarandet av rödlistade fjälltaggvampar.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot Beslutet strider inte mot kommunens översiktsplan antagen, 20071126. Området börs varken av detaljplan eller områdesbestämmelser och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte

går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Linda Stöberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljörättsjurist Karin Sjöberg och antikvarie Fredrik Berg.

Eva Eriksson

Linda Stöberg

Linda Stöberg

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Karlsson Ulf Jörgen, Sjöstad Skofterud, 671 95 KLÄSSBOL /DEL/

Stomberg Elsa Barbro, Masmästareg 15, 771 31 LUDVIKA /DEL/

Magnusson Tord Hilding, sadelvägen 1, 653 50 KARLSTAD /DEL/

Johansson Birgit, Fjällhem, 670 20 GLAVA

Andersson Grete Vivianne, Andersson Sten Olov, Fjällsgården, 670 20 GLAVA

Ståhl Erik Sven-Bertil, Höge där nere, 670 20 GLAVA

Eriksson, Anna Britta Kristina, Eriksson Gunnar Karl Evert, Öv Rud Stenbäcken 2, 670 20 GLAVA

Nyström Barbro Ulla Christina, Tjärnebacka Tåkerud 1, 670 20 GLAVA

Arvika kommun, 671 81 ARVIKA

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Jan Rees, Soldattorpet 48, 653 50 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,

671 51 ARVIKA

Stiftelsen Glaskogen, Skolgatan 36, 671 31 ARVIKA

Föreningen Bruksgården, Att. Gunnar Lagerqvist, Våghustorget 3, 702 10 ÖREBRO

Gunnar Flygh, Stuxbergsgatan 4 C, 412 65 GÖTEBORG

Ulf T Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

Semnebyns vvo, Att. Roland Eriksson, Semnebyns Aspen, 670 20 GLAVA

Glava älgskötselområde, Att. Ingemar Germundsson, Töresbol, Domaretomten, 670 20 GLAVA

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2 4 tr, 652 26 Karlstad

Samhällsbyggnadsenheten, plan

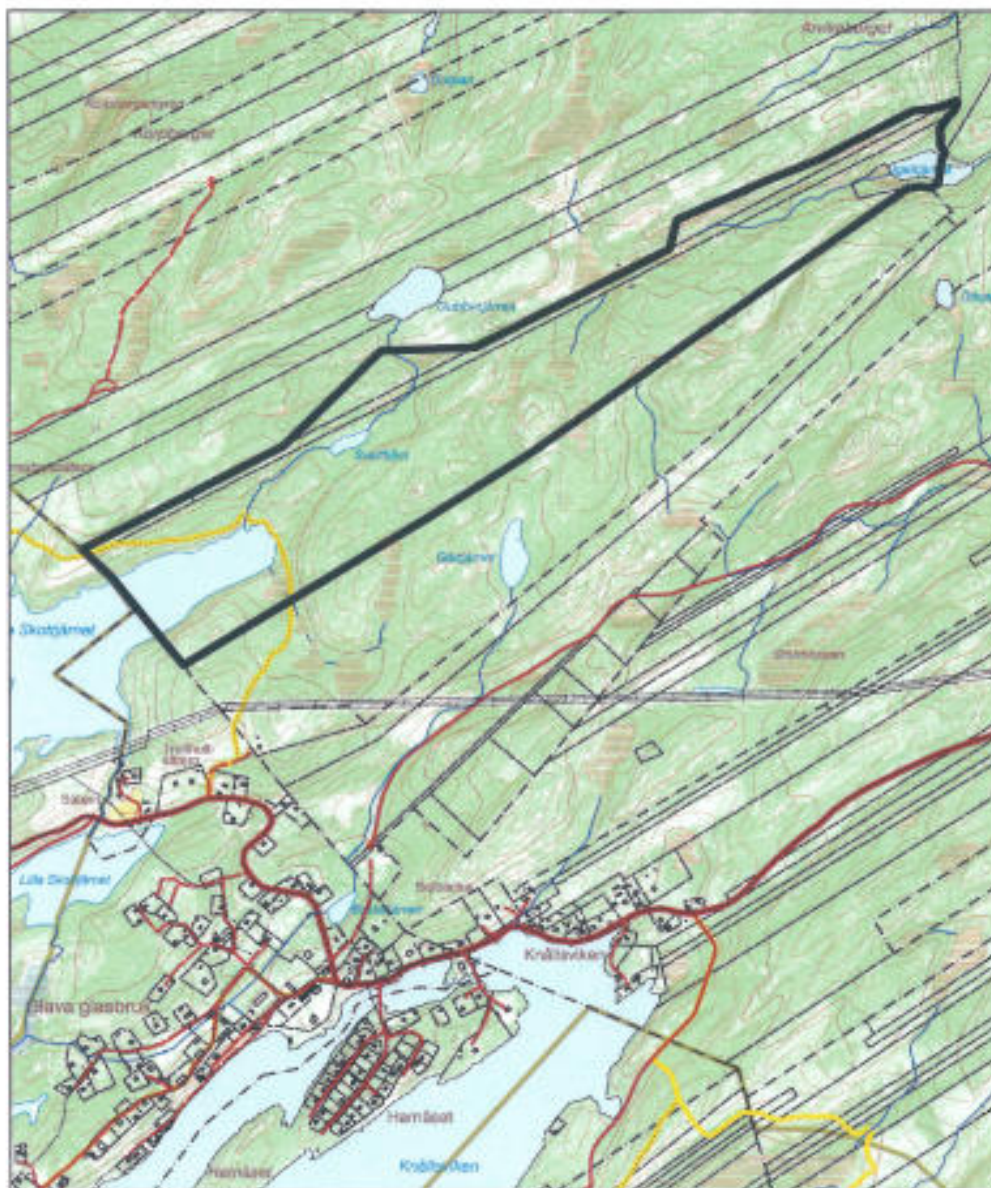
Samhällsbyggnadsenheten, kulturmiljö

0 1 000 2 000 4 000 6 000 8 000
Meter

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Svarthavet (skrafferat område)

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Beslutscharta för naturreservatet Svarthavet (heldragen svart linje)

Naturvård
Linda Stöberg

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR NATURRESERVATET SVARTHAVET

Figur 1. Rasbrant, talus.. JD

Naturreservatet Svarthavet ligger i Arvika kommun, och gränsar i väster till naturreservatet Glaskogen. Området ligger i en sjörik trakt och ligger på landmassan

mellan Stora Gla och Glafs fjorden. Naturgeografiskt tillhör området region 21 a, Dalslands kuperade skogslandskap, kuperad sydlig boreal region. Området ligger i utkanten av den geologiska formationen Gillbergaskålen. Berggrunden består till större delen av tonalit och granodiorit men ett stråk av sura vulkaniter berör de sydöstra delarna och i öster finns ett stråk med förgnejsad granit.

Reservatsområdet utgörs av ett småkuperat och grandominerat skogsområde, där flera dalgångar löper fram i nordostlig/sydvästlig sträckning. Däremellan sticker mindre oftast tallbevuxna bergknallar upp. I dalgångarna finns flera sumpskogar, surdråg, bäckar och rika källdråg. Området lägsta del ligger 160 meter över havet och den högsta bergknallen når 220 meter över havet. Reservatet är 88 hektar stort och är till större delen klassat som nyckelbiotop eller som naturvårdsobjekt.

Figur2. Granskog nedanför mindre bergrygg. JD

Reservatet är till största delen koncentrerat till två långsmala skiften där det inte bedrivits skogsbruk på senare tid. Det finns ställvis gott om död ved, ofta i form av granolagor, men det finns även en del döende träd och torrträd. Många av arterna är knutna till död ved, sluttningar, lodytor, block och överlutande klippor. Flera lodytor är beskuggade och har ett fuktigt mikroklimat. Inom området växer även arter i kanten av skogskärr, i bäckdalar, sumpskogar, översilade partier samt i källkärr, sluttningsskärr och alkärr.

Figur3. Sumpskog intill Igeltjärnet. LS

I delar av området finns basiska mineraler i berggrunden och i dessa områden finns arter som har speciella krav på sin miljö. Det finns även ett fåtal arter kopplade till aspar och senvuxna granar på hållmarker. I områdets sydöstra hörn finns gnag av raggbock på solbelysta tallågor i kanten av ett hygge. Inom reservatet är 16 rödlistade arter och 52 signalarter funna. En av de rödlistade arterna är den tretåiga hackspetten. Den är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC), liksom fyra andra fågelarter som påträffats i området. Grön sköldmossa är med i art- och habitatdirektivet annex 2 (direktiv 92/43/EEG).

Området gränsar till naturreservatet Glaskogen och det finns ett rikt friluftsliv i området. Genom västra delen av reservatet går en flitigt använd vandringsled som anknyter till Glaskogens naturreservat.

Svarthavet ligger en kilometer norr om samhället Glava glasbruk. Glava glasbruk anlades 1859 och var i drift fram till 1939. Vid bruket tillverkades fönsterglas i stora mängder, 1913 stod bruket för hela 38% av Sveriges produktion. Det arbetade många

människor på bruket och i skogen runt bruket, runt sekelskiftet arbetade 500 personer på bruket och 800 i skogen.

Figur4. Foto från Glava Glasbruk. Bild från Bruksgårdens arkiv.

Det här har naturligtvis påverkat omgivande skogar och högst sannolikt användes även delar av skogen inom reservatet för tillverkning av bränsle till bruket. I östra delen av reservatet finns lämningar kvar av stenförstärkt hästtransportväg. Inom reservatet finns rester från flera kolarkojor och kolbottnar, vilket vittnar om att delar av skogen använts för framställning av träkol till bruket. Terrängen inom reservatet kan dock ha gjort att vissa delar var otillgängliga och därför inte brukades. Enligt hembygdskartan från 1883-1895 fanns det två sätrar i nära anslutning till reservatet och skogen användes förmodligen även för betsdrift. Stora delar av reservatet har inte aktivt använts till skogsbruk på senare tid.

Figur 5. Rester av kolarkoja. LS

1. Delområden

Området har delats in i 23 olika delområden.

Figur 6. Svarthavet består av 23 delområden.

1.1 Beskrivning av delområden

1.1.1 Delområde 1 ung barrblandskog

Delområdet ligger i sydvästra hörnet av naturreservatet och utgörs av talldominerad 25 årig barrblandskog

1.1.2 Delområde 2 sumpskog

Delområde 2 består av sumpskog med död ved och döende träd. Sumpskogen har inslag av lövträd, främst björk och gråal, mot sydväst ökar inslaget av tall.

1.1.3 Delområde 3 tallskog

Sjön Stora Skottjärn kantas i söder av bergknalle med gallrad tallskog, som har inslag av gran och död ved.

1.1.4 Delområde 4 barrblandskog

Delområde 4 utgörs av norra stranden till Stora Skottjärn. Skogen består av gles, grandominerad barrblandskog med inslag av död ved och döende träd. Området är klassat som naturvärdesobjekt i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

1.1.5 Delområde 5 barrblandskog

Delområde 5 består av drygt 100-årig barrblandskog, med mycket döende gran och ganska mycket död ved. Marken sluttar från öster och marken är blockig. Området är klassat som naturvärdesobjekt.

1.1.6 Delområde 6 sydostvänd bergbrant med lodyta

Skogen i området är bitvis ogallrad mogen granskog med inslag av asp i närheten av sydostvänd brant med lodyta. Branten utgör livsmiljö för kryptogamer. Marken nedanför branten är sumpig och det rinner en bäck genom södra delen av området. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

guldlockmossa

platt fjädermossa

grov fjädermossa

veckticka

NT

1.1.7 Delområde 7 barrblandskog

Delområde 7 utgörs av den grandominerade, ca 100-årig barrblandskogen i den blockrika brant som ligger norr om sjön Stora Skottjärn, samt av intilliggande dalgång. I branten finns lodytor och block och området har ett fuktigt klimat tack vare en mindre bäck i botten av dalgången. Skogen är rik på döda och döende granar. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

klippfrullania

guldlockmossa

blåsfliksmossa

platt fjädermossa

grov fjädermossa

rörsvepemossa

stor revmossa

västlig hakmossa

gränsticka NT

vedticka

bronsjon

gamlav

gammelgranslav

tretåig hackspett VU

svartbräken

1.1.8 Delområde 8 barrblandskog

Skogen i delområdet är grandominerad och ca 100 år. I norr gränsar delområdet till Svarttränet och närmast tjärnen finns sumpskogsparti och en mindre bergås med små lodytor. Skogen har inslag av död ved. I östra delarna av delområdet finns ett mindre kärr och en sumpskog med al och inslag av död ved, främst rötbruten gran. Området är klassat som naturvärdesobjekt.

Funna arter:

lopplummer

1.1.9 Delområde 9 Svarttjärn och skog norr om denna

Delområde 9 innesluter tjärnen Svarttjärnet och skogen norr om denna. Skogen närmast tjärnen är talldominerad och drygt 100 år gammal. Det finns gott om stående död och svampangripen tall i området. Nordost om tjärnen reser sig klippbranter med rasbranter och små lodytor. Nedanför branten finns sumpskog med inslag av död ved och lövträd. I norra delen av området är barrblandskogen drygt 100 år gammal. Området är klassat som naturvärdesobjekt.

1.1.10 Delområde 10 yngre barrblandskog

Delområde 10 är ett litet område med ca 40-årig barrblandskog.

1.1.11 Delområde 11 berg med senvuxen gran

Delområde 11 består av en bergknalle som i norr och öster är omgiven av mindre våtmarker. Skogen är grandominerad, med inslag av äldre tall och enstaka asp.

2009-08-11

Dnr 511-13932-02

Granen är ca 120 år och senväxt och på dessa finns ofta hänglavar. Det förekommer död ved av både löv- och barrträd i området.

Funna arter:

broktagel	VU
gammelgranslav	
bårdlav	
spiklav	
korallav	
klippfrullania	
blåsfliksmossa	
asphättemossa	

1.1.12 Delområde 12 blandsumpskog

Delområdet utgörs av den något sluttande sumpskogen som ligger norr om delområde 11. Det finns död ved, gammal tall, högstubbar, björk och klibbal i området. Skogen är olikåldrig och trädslagsvarierad. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

rörsvepemossa
kortskaftad ärgspik

1.1.13 Delområde 13 ung barrblandskog

Delområde 13 består av ett litet smalt stråk med talldominerad, ca 30-årig barrblandskog.

1.1.14 Delområde 14 varierat område

Delområdet är klassat som nyckelbiotop och har en variation av miljöer, skogsback, granbeväxt dalgång, sumpskog, nordvänd bergbrand och blockmarker. I sumpskogen finns gott om död ved i form av lågor, högstubbar och torrträd. Andra värdefulla strukturer i området är lövträdssocklar, lodytor, mossblock och en källa. Området är grandominerat med inslag av tall. Tack vare topografin, sumpskogarna och bäcken har området en hög och jämn luftfuktighet vilket gynnar kryptogamfloran.

Funna arter:

stor revmossa	
västlig hakmossa	
brunpudrad nållav	NT
gammelgranslav	

1.1.15 Delområde 15 bergbrant med bäck nedanför

Området utgörs av en nordvänd bergbrant nedanför vilken det rinner en bäck. I nederkanten av branten ligger mosstäckta block. Död ved finns i form av granlågor. I

nordväst gränsar bergbranten mot myr, där det i laggkanten växer pors och vattenklöver. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

blåmossa	
broktagel	VU
skuggblåslav	
grov fjädermossa	
korallav	
garnlav	
vedtrappmossa	NT

1.1.16 Delområde 16 barrskog på hållmarker

Delområdet består till större delen av hållmarker med talldominerad äldre barrskog. Där terrängen sluttar nedåt ökar graninslaget och markfuktigheten. Berggrunden är bitvis uppbruten i mindre dalgångar med block och lodytor. I östra delen finns ett rikkärr och det finns en mindre myr med intilliggande sumpskog i området. Död ved finns sparsamt spritt i hela området, men andelen är hög i vissa delar, speciellt i fuktiga grandominerade partier samt vid något enstaka ställe där barkborrar dödat träd i en grupp. Området har en rik förekomst av hänglavar och en värdefull kryptogamflora. Delområdet är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

gränsticka	NT
vågig sidenmossa	
västlig hakmossa	
garnlav	
gammelgranslav	
vedtrappmossa	NT
grön sköldmossa	
stubbspretmossa	
rörsvepemossa	
liten hornflikmossa	NT
långflikmossa	
vedticka	

1.1.17 Delområde 17 äldre tallskog

Området består av ett smalt område i övre kanten av norra branten, med ca 150-årig tallskog.

1.1.18 Delområde 18 källpåverkad mark

2009-08-11

Dnr 511-13932-02

Nyckelbiotopsklassat delområde med källpåverkat sluttande kärr. Från kärret rinner en bäck, som kantas av klibbal och senvuxen gran och tall. Död ved finns i form av ett flertal grova vindfällen i sydöstra kanten. I området finns ca 20 % lövträd. I söder och väster kantas området av en mindre bergbrant med block och lodytor. Området har tack vare kärret, bäcken och bergbranten en hög och jämn luftfuktighet vilket bidrar till att här finns höga kryptogamvärden. Berggrunden är basisk i området och det finns kalkgynnade marksvampar i området.

Funna arter:

skärmstarr
missne
knärot
källmossa
bågpraktmossa
källpraktmossa
rörsvepemossa
västlig hakmossa
stor revmossa
violspindelaskivling
rödgul trumpetsvamp
sotriska
kattfotslav
rostfläck

1.1.19 Delområde 19 dalgång med bäck

Genom delområdet rinner en bäck i öst- västlig riktning. Det går också en gammal stensatt körväg för häst genom området. Skogen är gammal och grandominerad, med inslag av tall, klibbal och enstaka asp. Bitvis finns här mycket död ved, bl.a. i form av rötskadad gran, men även lågor av både gran och lövträd. Marken är fuktig och området har en hög och jämn luftfuktighet. Längs bäcken finns källpåverkade och sumpiga partier. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:

korallrot
spindelblomster
ombär
jungfru marie nycklar
mörk husmossa
kattfotslav
gammelgranslav
vedtrappmossa
sotriska
vedticka

NT

1.1.20 Delområde 20 ungskog

Delområdet utgörs av grandominerad barrblandskog som är runt 10 år gammal. Den hotade arten brödtaggsvamp är funnen i gränsen mellan delområdet och delområde 21.

Funna arter:
brödtaggsvamp EN

1.1.21 Delområde 21 sumpskog närmast Igeltjärnet

I delområde 21 rinner en bäck ut i Igeltjärnet. Runt bäcken finns en aldominerad sumpskog, med klibbalar med sockelbildning samt död ved i form av lågor av både lövträd och gran. Längs södra sidan av sumpskogen stupar en bergbrant ner i sumpskogen, vilket bidrar till områdets höga och jämna luftfuktighet. I bergbranten finns nordvända lodytor. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:
grov fjädermossa
rörsvepemossa

1.1.22 Delområde 22 bergbrant

Sydvänd, bitvis mycket brant bergbrant, med lodytor och block. På toppen av branten växer äldre tall på ljung och lavtäckta hållmarker. I branten finns enstaka gammal grov asp och närmast sjön är lövträdsandelen ganska hög, ca 30 %. I branten växer även senvuxen tall och gran. Det sydvända läget gör att marken blir torr och varm, vilket utgör en viktig livsmiljö för många insekter, bl.a. utgör lågor ett viktigt substrat för vedlevande insekter. Lågor förekommer sparsamt i området. Området är klassat som nyckelbiotop.

Funna arter:
gelélav
guldlockmossa
grynig filllav
liten spiklav

1.1.23 Delområde 23 barrblandskog

Delområdet ligger nordost om Igeltjärnet och skogen utgörs av mogen barrblandskog. Området kantas i öster av stig.

Artlista

Förteckning över naturvårdsintressanta arter, signalarter och rödlistade arter som hittills noterats i området under Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering och senare. De arter som är rödlistade är försedda med kategoriförkortning. Kategorierna följer ArtDatbankens rödlista, tillgänglig via hemsidan (<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>). Arter som är med i art och habitatdirektivet samt fågeldirektivet anges också, EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG), EU:s fågeldirektiv (79/409/EEG).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori enligt rödlistan	Signalart
Mossor			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	X
<i>Anastrophyllum michauxii</i>	skogstrappmossa	NT	X
<i>Bazzania tricenata</i>	liten revmossa		
<i>Bazzania trilobata</i>	stor revmossa		X
<i>Bartramia halleriana</i>	stor äppelmossa		
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	Med i art och habitatdirektivet annex 2	X
<i>Campylium stellatum</i>	guldspärrmossa		
<i>Frullania fragilifolia</i>	späd frullania		
<i>Frullania tamarisci</i>	klippfrullania		X
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbspretmossa		X
<i>Homalothecium sericeum</i>	guldlocksmossa		X
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa		X
<i>Jungermannia leiantha</i>	rörsvepemossa		X
<i>Lejunea cavifolia</i>	blåsfliksmossa		X
<i>Leucobryum glaucum</i>	blåmossa		X
<i>Lophozia ascendens</i>	liten hornfliksmossa	NT	X
<i>Neckera crispa</i>	grov fjädermossa		X
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa		X
<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa		X
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		X
<i>Philonotis notinalis</i>	källmossa		X
<i>Plagiomnium medium</i>	bågpraktmossa		X
<i>Plagiothecium undulatum</i>	vågig sidenmossa		X
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	källpraktmossa		X
<i>Rhodobryum roseum</i>	rosmossa		
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	västlig hakmossa		X
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	skogshakmossa		X
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	kranshakmossa		
<i>Scapania umbrosa</i>	sågskapania		
<i>Splachnum rubrum</i>	röd parasollmossa		

<i>Tortella tortuosa</i>	kruskalkmossa		X
Lavar			
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav		X
<i>Alectoria didyma</i>			
<i>Alectoria leucopellaea</i>	kattfotslav		
<i>Arthonia vinosa</i>	rostfläck		X
<i>Arthrophi citrinella</i>	citronlav		
<i>Bryoria bicolor</i>	broktagel	VU	X
<i>Bryoria nadvornikaiana</i>	violettagel	NT	X
<i>Calicium parvum</i>	liten spiklav		X
<i>Calicium trabinellum</i>	gul spiklav		
<i>Chaenotheca gracillima</i>	brunpudrad nållav	NT	X
<i>Collema subflaccidum</i>	grynig gelélav	VU	X
<i>Dimerella pineti</i>	liten vaxlav		
<i>Gyalecta geotica</i>	jordkraterlav		
<i>Hypogymnia vittata</i>	skuggblåslav		X
<i>Lecanactis abietina</i>	gammelgranslav		X
<i>Leprocaulon</i>	buskmjöllav		
<i>microscopicum</i>			
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		X
<i>Leptogium teretiusculum</i>	dvärgtufs		X
<i>Micarea leprosula</i>			
<i>Micarea peliocarpa</i>			
<i>Microcalicium ahlneri</i>	kortskaftad ärgspik		X
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		X
<i>Ochrolechia pallescens</i>	blek örnlav		
<i>Ramalina pollinaria</i>	spatelbrokslav		
<i>Spherophorus globosus</i>	korallav		X
Svampar			
<i>Antrodia pulvinascens</i>	veckticka	NT	X
<i>Asterodon ferruginosus</i>	stjärntagging	NT	X
<i>Cantharellus aurora</i>	rödgul		X
	trumpetsvamp		
<i>Cortinarius percomis</i>	kryddspindelskivling		X
<i>Cortinarius violaceus</i>	violspindelskivling		X
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	orange taggsvamp		X
<i>Hydnellum ferrugineum</i>	dropptaggsvamp		X
<i>Hydnellum suaveolens</i>	dofttaggsvamp	NT	X
<i>Lactarius lignyotus</i>	sotriska		X
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	svavelriska		X
<i>Leptoporus mollis</i>	kötticka		X
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	X
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka		X
<i>Phellodon niger</i>	svart taggsvamp	NT	

<i>Pluteus leoninus</i>	gul sköldskivling		
<i>Postia stiptica</i>	bitterticka		
<i>Cordyceps capitata</i>	huvudlik		
	svampklubba		
<i>Phyllotopsis nidulans</i>	stinkmussling		
<i>Sarcodon versipellis</i>	brödtaggsvamp	EN	
Kärlväxter			
<i>Calla palustris</i>	missne		X
<i>Carex remota</i>	skärmstarr		X
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot		X
<i>Dactylorhiza maculata</i>	jungfru Marie nycklar		X
<i>Huperzia selago</i>	lopplummer		
<i>Asplenium trichomanes</i>	svartbräken		
<i>Goodyera repens</i>	knärot		X
<i>Lietera cordata</i>	spindelblomster		X
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär		X
<i>Campanula cervicaria</i>	skogsklocka	NT	X
Insekter			
<i>Callidium coriaceum</i>	bronsbjon		
<i>Ostoma ferruginea</i>	vanlig flatbagge		
<i>Thymalus limbatus</i>	kupig flatbagge		
<i>Tragosoma depsarium</i>	raggbock	VU	
<i>Myrmeleon ssp</i>	myrlejonslända		
Ormbunkar			
<i>Asplenium septentrionale</i>	gaffelbräken		
<i>Woodsia ilvensis</i>	hällebräken		
Fåglar			
<i>Bonasia bonasia</i>	järpe	(med fågeldirektivet annex 1)	
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla	(med fågeldirektivet annex 1)	
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	VU (med fågeldirektivet annex 1)	
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	(med fågeldirektivet annex 1)	
<i>Tetrao urugallus</i>	tjäder	(med fågeldirektivet annex 1)	

Genomförd dokumentation

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 3 oktober 2003 (Jeanette Fahlstad) Nb 11C1c1, 11C1c2, 11C1c3, 11C1c4, 11C1c5, 11C1c6, 11C1c7, 11C1c8, 11C1c10, 11C1c11 och 11C1c13.

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 3 oktober 2003 (Jeanette Fahlstad) Nv 11C1c14, 11C1c15 och 11C1c16.

Skogsstyrelsen. Förslag till skydd av skogsområde med höga naturvärden öster om Stora Skottjämet i Glava socken, Arvika kommun. 2002 (stencil Länsstyrelsen)

Muntlig information från Gunnar Flygh

Värderingsunderlag från Svefa. Stencil Länsstyrelsen.

Foto Johan Dahlberg, JD, Linda Stöberg, LS

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SVARTHAVET

1 Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Svarthavet bildas med syftet att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna barrnaturskog, örtrika bäckdråg, sumpskogar och artrika bergbranter
- bevara de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd, med t.ex. arter som brödtaggsvampp, grynig gelélav och broktagel
- strukturer som till exempel död ved, beskuggade lodytor, källpåverkad mark, gamla träd och aspar ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- göra området tillgängligt för besökare

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Svarthavet
RegDosnummer	2014335
Kommun	Arvika
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark	76 ha
Granskog	30 ha
Tallskog	21 ha
barrblandskog	20 ha
Total areal	88 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	barnaturskog, örtrika bäckdråg, sumpskogar och artrika bergbranter
Strukturer	död ved, beskuggade lodytor, källpåverkad mark, gamla träd och aspar
Arter	brödtaggsvamp, svart taggsvamp, veckticka, gränsticka, vedtrappmossa, skogstrappmossa, grön sköldmossa, liten hornfliksmossa, asphättemossa, grov fjädermossa, platt fjädermossa, bronsbjon, grymig gelélav, violettgrå tagellav, brunpuddrad nållav och broktigel

2.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Svarthavet ligger en kilometer norr om samhället Glava glasbruk. Glava glasbruk anlades 1859 och var i drift fram till 1939. Vid bruket tillverkades fönsterglas i stora mängder, 1913 stod bruket för hela 38% av Sveriges produktion. Det arbetade många människor på bruket och i skogen runt bruket, vid sekelskiftet arbetade 500 personer på bruket och 800 i skogen. Det här har naturligtvis påverkat omgivande skogar och högst sannolikt användes även delar av skogen inom reservatet för tillverkning av bränsle till bruket. I östra delen av reservatet finns lämningar kvar av stenförstärkt hästtransportväg. Inom reservatet finns rester från flera kolarkojor och kolbottnar, vilket vittnar om att delar av skogen använts för framställning av träkol till bruket. Terrängen inom reservatet kan dock ha gjort att vissa delar var otillgängliga och därför inte brukades. Enligt hembygdskartan från 1883-1895 fanns det två sätrar i nära anslutning till reservatet och skogen användes förmodligen även för betsdrift. Stora delar av reservatet har inte använts till skogsbruk på senare tid.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Reservatet ligger i en trakt som är prioriterad för skydd av skog enligt länets skogsstrategi, trakt för barrblandskog. Området är också utpekat som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § MB.

Det här är ett område med en för länet ovanligt hög täthet av signal, missgynnade eller hotade arter. Inom reservatet är 16 rödlistade arter och 58 signalarter funna. En av de rödlistade arterna är den tretåiga hackspetten. Den är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC), liksom fyra andra fågelarter som påträffats i området. Grön sköldmossa är med i art- och habitatdirektivet annex 2 (direktiv 92/43/EEG).

Området har en rik marksvampsflora, bl.a. finns här den rödlistade arten brödtaggsvamp, som är bedömd som starkt hotad. Att området utgör en viktig livsmiljö för marksvampar beror på att det finns basiska mineral i området, att det finns en lång skoglig kontinuitet och att områdets topografi skapar miljöer med bl.a. översilade marker. Större delen av området har inte använts för skogsbruk på senare tid vilket gör att det finns gott om äldre träd, döende träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.

Reservatet följer riktningen på de dalgångar som går i nordostlig/sydvästlig sträckning. Den kuperade terrängen, med massiva bergbranter, ras- och blockbranter, lodytor, sluttningar och överlutande klippor ger en rik variation av substrat och livsmiljöer. Luftfuktigheten är jämn och hög i stora delar av reservatet vilket gynnar många kryptogamer. Grön sköldmossa är en av dessa arter som gynnas av den fuktiga miljön i kombination med en rik tillgång på död ved. Arten är skyddsvärd ur ett EU-perspektiv och är listad i annex 2 till habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG). Skogstrappmossa är ett exempel på en rödlistad levermossa som har höga krav på substrat och hög och jämn luftfuktighet.

Det finns även solbelysta, södervända bergväggar. I dessa finns varma livsmiljöer som gynnar många insekter, t.ex. gynnas vedlevande insekter.

Asparna utgör livsmiljö för ett flertal arter, bl.a. grynig gelélav, asphättemossa, platt fjädermossa, grön sköldmossa och veckticka.

De beskuggade bergväggarna och blocken är en viktig livsmiljö för olika arter bl.a. för fjädermossor, skogstrappmossa och broktägel (som kan växa både på lågor och klippor) samt blåsflikmossa.

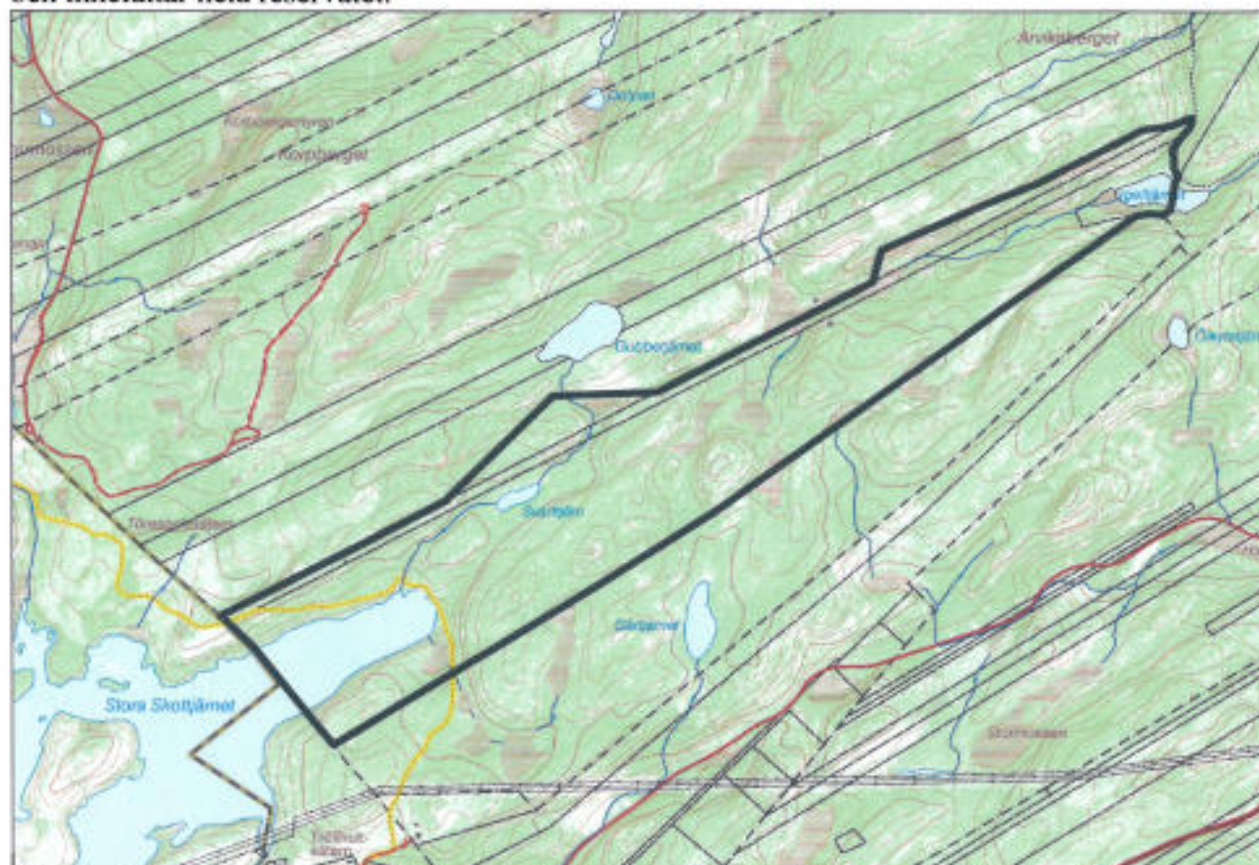
Död ved är ett viktigt substrat för många av arterna som förekommer i reservatet. Gränsticka är en rödlistad art som kräver långvarig kontinuitet av grov död ved.

2.3.2 Bevarandevärden för friluftsliv

Reservatet Svarthavet gränsar till naturreservatet Glaskogen. Glaskogen används flitigt för friluftsliv både av närboende och långväga turister. En led fram till naturreservatet Glaskogen passerar genom reservatet. Svarthavet ger en vildmarkskänsla med sina höga bergväggar, vattenfall, gamla och döda träd, slingrande skogsbäckar och utsikt över myrmarker.

3 Skötselområden

Hela naturreservatet Svarthavet utgör ett skötselområde. Friluftsliv utgör ett eget skötselområde och innefattar hela reservatet.

Figur 1. Hela naturreservatet utgör ett enda skötselområde. Friluftsliv har eget skötselområde som innefattar hela reservatet.

3.1 Skötselområde 1, artrikt vildmarksområde

Skötselområdet utgörs av ett småkuperat och grandominerat skogsområde, där flera dalgångar löper fram i nordostlig/sydvästlig sträckning. Däremellan sticker mindre, oftast tallbevuxna bergknallar upp.

Områdets lägsta del ligger 160 meter över havet och den högsta bergknallen når 220 meter över havet.

Förutom Stora Skottjärnets östra vik ingår vatten i form av två små tjärnar. Det förekommer även flera bäckar, sumpskogar, skogskärr, bäckdalar, översilade partier, källkärr, slutningskärr och alkärr och rika källdråg. Dessa skapar tillsammans med topografin ett fuktigt mikroklimat i stora delar av reservatet. Skogen är äldre och i flera delar av reservatet har inget skogsbruk skett på senare tid. Asp förekommer i delar av området, främst i branter och rasområden. Död ved och döende träd är spritt i hela området. I områdets sydöstra hörn finns gnag av raggbock på solbelysta tallågor i kanten av ett hygge. Berggrunden består till större delen av tonalit och granodiorit men ett stråk av sura vulkaniter berör de sydöstra delarna och i öster finns ett stråk med förgnejsad granit. I området förekommer strukturer som slutningar, lodytor, block och överlutande klippor. Flera lodytor är beskuggade och har ett fuktigt mikroklimat. I områdets södra del finns en välanvänd vandringsled som fortsätter in i naturreservatet Glaskogen.

3.1.1 Kvalitetsmål

Området ska utgöra en livsmiljö för de missgynnade och hotade arter som förekommer i området. Skogen ska utvecklas mot en urskogslig barrnaturskog, med strukturer som död ved och döende träd, gamla träd och inslag av lövträd främst i form av asp. I skogen ska sumpskogar och andra fuktigare skogstyper förekomma i nuvarande omfattning. Området ska även vara en livsmiljö för de arter som kräver ett fuktigt och jämt mikroklimat, strukturer som beskuggade lodytor, källpåverkad mark eller bergbranter.

3.1.2 Åtgärder

Fri utveckling.

3.2 Skötselområde 2, friluftsliv

Svarthavet är ett naturreservat med vildmarkskänsla. Det finns mäktiga bergbranter, trolska skogar och en mängd andra fina miljöer. Delar av området är svårtillgängligt på grund av att branta bergväggar skär genom området. Nedanför bergväggarna finns ofta blötare partier som kan vara svåra att passera.

3.2.1 Kvalitetsmål

Besökare ska kunna vandra längs en rundslinga genom området från den befintliga stigen i väster till Igeltjärmet i öster. Besökarna ska kunna uppleva orörd natur där många arter har en livskraftig population. Vid sjön Stora Skottjärmet bör besökare kunna rasta och övernatta. Besökare ska få information om varför död ved är viktig för naturen, vad en sumpskog är och vad man får och inte får göra i ett reservat. Föreskrifterna bör vara översatta till tyska och engelska. En parkering ska finnas i anslutning till leden.

3.2.2 Åtgärder

En stig ska anläggas för att möjliggöra för besökare att vandra genom reservatet. Stigen ska läggas på ett sådant sätt att slitage undviks. Där marken är fuktig och risken för slitage är stor ska det läggas spänger. Stigen ska ansluta till den befintliga leden som går genom områdets västra del och sedan gå i en slinga tillbaka. För att besökare ska kunna övernatta vid Stora Skottjärns sydöstra strand ska där anläggas ett vindskydd, ett dass och en eldstad. Vid vindskyddet bör det finnas information om leder, föreskrifter och naturvärden i reservatet. Skylt med information om

varför död ved är viktig, samt om sumpskogen, bör sättas upp efter den befintliga stigen. Parkeringsplats ska anläggas enligt avtal med Bergvik Skog.

4 Uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- Skyltning och leder
Vad, vilka områden och tidsåtgång.
- Skötsel av rastplatser och torrdass
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

4.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs varje år för:

- Skyltning, information och leder
- Rastplats, parkeringsplats och torrdass

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 10:e år för:

- Missgynnade och hotade arter

5 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritering
Anläggningar för friluftslivet		
Informationstavlor	2009	1
Leder, gapskjul, eldstad, parkering och torrdass.	2009	1
Underhåll av skyltar och leder	Varje år	1
Underhåll av parkeringsplats, information och torrdass	Varje år	1
Uppföljning/inventering		
Inventering av arter	Vart 10:e år	1

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.